

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету суспільних наук
Юрій ОСТАПЕЦЬ
« 29 » *серпень* 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	013 початкова освіта
Освітня програма	Початкова освіта
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія початкової освіти» для здобувачів вищої освіти галузі знань **01 освіта/педагогіка** спеціальності **013 Початкова освіта** освітньої програми «Початкова освіта».

Розробники: Маляр Любов Василівна, доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

протокол № 12 від « 28 » червня 2023 р.

Завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

_____ /Лина КОЗУБОВСЬКА/
(підпис) (Ім'я та ПРИЗВИЩЕ)

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук

протокол № 8 від « 29 » червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії факультету суспільних наук

_____ /Олена ПОПАДИЧ/
(підпис) (Ім'я та ПРИЗВИЩЕ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1	1
Кількість модулів – 2	Семестр:	
	2	2
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Лекції:	
	30	10
	Практичні (семінарські):	
	30	8
Вид підсумкового контролю: модульне контрольне оцінювання	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: іспит	Самостійна робота:	
	60	102

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія початкової освіти» є засвоєння студентами закономірностей історичного розвитку початкової школи й освіти у провідних державах світу та в Україні, особливостей становлення та суті основних педагогічних теорій на різних етапах суспільного поступу.

Завдання курсу:

- вивчення основних закономірностей та етапів розвитку педагогічної культури від найдавніших часів до сучасності;
- ознайомлення з пріоритетами вітчизняної педагогічної думки, її впливом на розвиток школи й освіти в інших країнах світу;
- розширення педагогічного кругозору;
- ознайомлення з передовим педагогічним досвідом минулого з метою творчого використання у майбутній практичній діяльності;
- формувати загальнолюдські цінності, національну свідомість, національну гідність.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-4. Здатність працювати в команді.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК-1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.

СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.

СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових, індивідуальних та етнічних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та реалізувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

СК-13. Здатність працювати в полікультурному середовищі.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Історія початкової освіти» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 1. Історія та культура України, ОК 14. Вступ до спеціальності з основами педагогіки

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Початкова освіта», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, батьками, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.	ПРН 1
Управляти складною професійною діяльністю та проектами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.	ПРН 2
Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.	ПРН 3
Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.	ПРН 6
Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.	ПРН 8
Використовувати в освітній практиці різні прийоми формування поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.	ПРН 10
Ефективно працювати в полікультурному освітньому середовищі.	ПРН 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історія початкової освіти»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати витоки історії педагогіки й процес її розвитку, провідні ідеї європейської педагогічної думки, усвідомлювати умови та шляхи розбудови національної системи освіти й виховання в незалежній Українській державі, що впливає на формування світогляду майбутніх фахівців. Використовувати набуті знання для організації конструктивної взаємодії між учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.	ПРН 1
Розвивати у студентів пізнавальні інтереси до історії педагогіки, до вивчення та осмислення досвіду творчої діяльності видатних педагогів минулого, формувати навички використання знань в конкретних умовах педагогічної ситуації та створення проектів в умовах початкової школи.	ПРН 2
Вміти критично сприймати та аналізувати різні педагогічні теорії, процеси та явища; вміти аналізувати політику Української держави щодо розвитку освіти в історичній ретроспективі; вміти робити історико-культурний порівняльний аналіз педагогічних поглядів та педагогічних ідей; вміти працювати з першоджерелами, конспектувати, аналізувати педагогічні праці. На основі вивчення архівних документів, педагогічної періодики, мемуаристики, навчально-методичних матеріалів та праць педагогів минулого здійснювати	ПРН 3

дослідження розвитку шкільництва та педагогічної думки відповідно до критеріїв академічної доброчесності у власній науково-пошуковій та педагогічній діяльності	
Уміти і виявляти готовність навчатися й оволодівати знаннями про особливості організації освітнього процесу у початковій школі, інноваційні методичні підходи (компетентнісний, тематичний і діяльнісний, інтегроване навчання), а також ознайомитися із історією впровадження технологій навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи; знати сучасні форми організації освітнього процесу і педагогічні течії через їх історичний родовід.	ПРН 6
Здійснювати проєкцію отриманих психолого-педагогічних знань на освітнє середовище початкової школи та організацію суб'єкт-суб'єктної взаємодії за принципами співпраці й партнерства, використовуючи практики самозбереження психічного здоров'я та усвідомленого емоційного реагування.	ПРН 8
Знати спадщину найвидатніших педагогів минулого, ознайомитися із їх поглядами та системою оцінювання навчальних досягнень учнів; вміти застосовувати кращі здобутки педагогічної мудрості українського й інших народів світу у своїй майбутній професійній діяльності, дотримуючись при цьому основних принципів навчання та контролю, враховуючи вікові та індивідуальні психологічні особливості розвитку дитини та застосовуючи прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами	ПРН 10
Розуміти суть акультурації як сучасного напрямку соціалізації учнів та важливої складової їх підготовки до спілкування в полікультурному просторі, ефективно працювати та забезпечувати професійну комунікацію в полікультурному освітньому середовищі.	ПРН 17

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Методи навчання

У процесі вивчення дисципліни «Історія початкової освіти» використовуємо такі методи навчання: лекцію (з паузами); проблемного викладу змісту лекційного матеріалу; евристичну бесіду; частково-пошуковий, дослідницький; навчальну дискусію; практичні методи.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

Поточний контроль, який під час вивчення навчальної дисципліни проходить в індивідуальній, груповій та фронтальній формах.

Методи поточного контролю: усний, письмовий, практичний, самоконтроль.

Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «Історія початкової освіти» передбачає 3 варіанти завдань з переліку теоретичних питань та 8 тестових завдань.

Підсумковий контроль – іспит, який проводиться в усній формі.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю. Поточний контроль упродовж вивчення навчальної дисципліни здійснюється в індивідуальній, груповій та фронтальній формах.

Методи поточного контролю: усний, письмовий, практичний, самоконтроль.

Форма модульного контролю. Контрольна робота в письмовій формі.

Форма підсумкового семестрового контролю. Іспит.

Методика поточного контролю навчальних досягнень студентів. Протягом семестру студенти вивчають два змістових модулі. Після виконання обидвох змістових модулів здійснюється поточний контроль через виконання письмової роботи. Студенти, які не відвідували лекції або в неповному обсязі виконали програму семінарських занять, до поточного модульного контролю не допускаються.

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок студентів здійснюється за 100-бальною системою. Загальна кількість балів за семестр з навчальної дисципліни складається із середнього арифметичного балу за модуль та балів за поточний контроль.

Студент, який в результаті поточного оцінювання або підсумкового контролю за модулем отримав більше 60 балів, має право не складати іспит з дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. Для покращення підсумкової оцінки з дисципліни складання іспиту є обов'язковим.

Студент, який в результаті підсумкового оцінювання отримав середнє арифметичне менше 60 балів зобов'язаний складати іспит з дисципліни. У разі, коли відповіді здобувача освіти під час іспиту оцінені менш ніж 60 балів, він (вона) отримує незадовільну підсумкову оцінку.

Поточне оцінювання здійснюється за трьома складовими:

- контроль за виконання модульних завдань;
- контроль систематичності підготовки та активності студента на практичних заняттях упродовж семестру;

- контроль індивідуальної та самостійної роботи. Самостійна та індивідуальна робота виконуються студентами письмово.

Якщо здобувач освіти відвідав менше 50 відсотків занять, то систематичність та активність його роботи оцінюється в 0 балів.

Оцінювання модульних завдань. Після виконання змістового модуля здійснюється поточний контроль через виконання письмової роботи. Модульна контрольна робота проводиться згідно з графіком, визначеним деканатом факультету. До письмової контрольної роботи допускаються всі студенти, незалежно від кількості балів, отриманих за підготовку до семінарських занять, виконання самостійної та індивідуальної роботи. Модульний контроль з навчальної дисципліни «Історія початкової освіти» передбачає 2 варіанти завдань з переліку теоретичних питань та 8 тестових завдань, який оцінюється від 1 до 50 балів. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право з дозволу деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Оцінювання активності під час аудиторних занять та якості виконання самостійної роботи й індивідуальних завдань здійснюється в межах 50 балів:

- **макс 20 балів** – опрацьовано в повному обсязі зміст практичних занять та отримано оцінки «добре», «відмінно»;

- **макс 5 балів** – конспектування лекцій, першоджерел, нормативних документів тощо;

- **макс 25 балів** – виконання індивідуальних творчих завдань, самостійної роботи та ін.

Самостійна та індивідуальна робота виконуються студентами письмово.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	50	100
6	6	6	6	6	6	7	7		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	50	100
5	5	5	5	5	6	6	6	7		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	6	30	6	30
Виконання самостійної роботи	2	10	2	10

Виконання індивідуальних завдань	2	10	2	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом	11	100	11	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Після виконання програми змістового модуля у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді виконання письмових завдань репродуктивного й творчого характеру, який оцінюється від 1 до 50 балів. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право з дозволу деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

50 балів (оцінка «відмінно») – студент виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі і виявив при цьому:

- глибокі та повні знання матеріалу дисципліни;
- вільне володіння науковою термінологією;
- креативність мислення, самостійність;
- високу культуру презентації знань та відповідний рівень практичних умінь і навичок.

40 балів (оцінка «добре») – студент виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі, вичерпно реалізував усі питання, виявив творчу самостійність, добре орієнтується в питаннях даної дисципліни, продемонстрував високу культуру оформлення знань, належний рівень умінь та навичок, але в роботі наявні окремі несуттєві помилки. Ставиться за виконання 75 % усіх завдань.

30 балів (оцінка «задовільно») – студент виявив задовільне знання матеріалу, але припустився окремих фактологічних помилок та неточностей, а культура оформлення знань та рівень його умінь і навичок ще недостатні. Правильно виконано більше 50% запропонованих завдань

20 балів (оцінка «незадовільно») – студент не виявив достатніх фахових знань з предмета, не досяг реалізації завдань на достатньому рівні через загальну слабку орієнтацію в змісті програмних питань з дисципліни, а культура мовлення й оформлення знань незадовільні. Завдань виконано менше 50 %.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковим семестровим контролем з дисципліни «Історія початкової освіти» є іспит, який проводиться в усній формі. Студент, який в результаті поточного оцінювання або підсумкового контролю за модулем отримав більше 60 балів, має право не складати іспит з дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. Для покращення підсумкової оцінки з дисципліни складання іспиту є обов'язковим.

Здобувач освіти, який у результаті підсумкового оцінювання отримав середнє арифметичне менше 60 балів, зобов'язаний складати іспит з дисципліни. У разі, коли відповіді студента під час іспиту оцінені менше 60 балів, особа отримує незадовільну підсумкову оцінку.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ШКОЛИ І ПЕДАГОГІКИ

Тема 1. Вступ до курсу «Історія початкової освіти». Виховання у первісному суспільстві.

Значення, предмет, завдання та структура навчального курсу «Історія початкової освіти». Принципи історії педагогіки. Джерела історії педагогіки. Основні теорії походження виховання. Особливості виховання на різних етапах розвитку первісного суспільства

Тема 2. Виховання, школа і зародження педагогічної думки в державах Стародавнього Світу.

Виховання та навчальна практика у країнах Стародавнього Сходу. Виховання й шкільна освіта в державах Стародавньої Греції Особливості спартанської та афінської виховних систем. Освіта епохи еллінізму. Зародження педагогічної теорії у філософських вченнях древньогрецьких мислителів - Демокрит (460-370 рр. до н. е.), Сократ (469-399 рр. до н. е.), Платон (427-347 рр. до н. е.), Арістотель (384-322 р. до н. е.). Виховання, школа і педагогічна думка у Стародавньому Римі. Педагогічні ідеї М.Ф. Квінтіліана.

Тема 3. Розвиток школи, виховання і педагогічних ідей у середньовічній Європі, в епоху Відродження та Реформації.

Особливості освітньо-виховної практики та педагогічної думки в епоху Середньовіччя. Схоластика і її вплив на зміст і методику навчання. Розвиток університетської освіти в епоху Середньовіччя. Школа і педагогічна думка у Європі в епоху Відродження (Еразм Роттердамський (1466-1536), Франсуа Рабле (1494-1553), Мішель Монтень (1553-1592), Томас Мор (1478-1535), Томазо Кампанелла (1568 – 1639), Вітторіно да Фельтре (1378-1446). Реформація. Єзуїтське виховання.

Тема 4. Педагогічна система Яна Амоса Коменського

Практична і теоретична діяльність Я. А. Коменського. Формування й основні риси світогляду Я. А. Коменського. Загальнопедагогічні ідеї Я. А. Коменського. Вчення Я.А. Коменського про школу. Організація навчання. Обґрунтування класно-урочної системи. Дидактичні погляди Я.А.Коменського. Вимоги до підручників. Підручники Я.А. Коменського. Питання виховання та шкільної дисципліни у працях Я.А. Коменського. Я.А. Коменський про вчителя та вимоги до нього.

Тема 5. Шкільництво та педагогічна думка у Європі XVII-XVIII ст.

Англійська педагогіка XVII ст. Педагогічна концепція Джона Локка. Дж. Локк (1632-1704 р.). Французьке просвітництво XVIII ст. Гельвецій Клод Адріан (1715-1784), Дені Дідро (1713-1784). Педагогічні ідеї Жан-Жака Руссо. Проблеми народної освіти у період французької революції кін. XVIII ст. Народна освіта у країнах Західної Європи XVII-XVIII ст. Моніторіальна система Белл-Ланкастера

Тема 6. Розвиток школи і педагогіки у зарубіжних країнах у XIX ст. Реформаторська педагогіка зарубіжних країн у кінці XIX — XX ст.

Педагогічні погляди і діяльність Й.Песталоцці. Теорія і методика початкового навчання Й.Песталоцці. Розвиток філантропізму і неогуманізму у Німеччині. Педагогічна система А.Дістервега. Педагогічна теорія Йогана Фрідріха Гербарта. Педагогічне вчення Фрідріха Фребеля. Нові тенденції у педагогічній теорії і практиці зарубіжних країн у кін. XIX – поч. XX ст. Характеристика основних наукових напрямків у зарубіжній реформаторській педагогіці кін. XIX – XX ст. (Педагогіка «вільного виховання», «Експериментальна педагогіка. Педологія», «Педагогіка прагматизму», Педагогіка «громадянського виховання», і «трудова школа», Теорія «нового» виховання і «нових шкіл».

Тема 7. Розвиток полікультурної освіти в історії педагогіки

Концепція міжкультурної комунікації Ж.-Ж.. Руссо. Ідеї полікультурної освіти в педагогічній спадщині Яна Амоса Коменського («Загальна Рада про виправлення справ людських», «Загальна рада», «Велика дидактики», «Материнська школа» та ін). Ідеї полікультурної освіти в працях І.Г.Песталоцці («Лінгард і Гертруда», «Вечірня година пустельника», «Лебедина пісня» та ін.)

Концептуальне обґрунтування полікультурної освіти у працях Вільгельма Дістервега («Три замітки про педагогіку й прагнення вчителів», «Керівництво для німецьких учителів» та ін.). Концептуальні ідеї полікультурної освіти у прагматичній педагогіці Дж.Дьюї («Школа й суспільство», «Школи майбутнього», «Демократія й освіта», «Мое педагогічне кредо» та ін.). Можливості використання зарубіжного досвіду у вітчизняному освітньому просторі

Тема 8. Нова освітня парадигма «Навчання через дослідження»: зарубіжний досвід

Ідея дослідницької діяльності педагога в працях Я.А.Коменського, І.Песталоцці, Ж.Ж.Руссо, А.Дістервега та ін. Дослідницька парадигма професійної підготовки вчителя як ціннісний орієнтир у системі вищої педагогічної освіти Європи. Реалізація дослідницької парадигми у педагогічній освіті Великої Британії в контексті розвитку європейської освіти (кінець ХХ-початок ХХІ ст.). Можливості використання зарубіжного досвіду у вітчизняному освітньому просторі ..

МОДУЛЬ 2. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ І ПЕДАГОГІКИ

Тема 1. Виховання, школа і педагогічна думка Київської Русі.

Виховання дітей у східних слов'ян. Виникнення й розвиток письма у східних слов'ян. Розвиток освіти й шкільництва в Київській Русі. Педагогічна думка Київської Русі. Розвиток шкільництва в Галицько-Волинській державі

Тема 2. Розвиток освіти і педагогічної думки в епоху українського Відродження (ХVI – перша пол. ХVIII ст.).

Загальна характеристика розвитку шкільництва. Виникнення і розвиток братських шкіл в Україні. Перші вищі навчальні заклади в Острозі і Києві. Острозька школа-академія. Києво-Могилянська академія. Розвиток шкільництва на терені Запорозької Січі. Особливості розвитку освіти Лівобережної та Правобережної України у 2 пол. ХVII - 1 пол. ХVIII ст.. Розвиток педагогічної думки

Тема 3. Розвиток української педагогіки й шкільництва у другій половині ХVIII – першій половині ХІХ ст.

Система освіти в Україні під Російською імперією. Розвиток освіти на Правобережній та Західній Україні. Розвиток педагогічної думки (Григорій Савич Сковорода (1722-1794 рр.), Іван Петрович Котляревський (1769-1838), Тарас Григорович Шевченко (1814-1861), Пантелеймон Олександрович Куліш (1819-1897), Культурно-освітня діяльність членів гуртка "Руська трійця" (М.Шашкевич, І. Вагилевич і Я. Головацький), Олександр Васильович Духнович (1803-1865)

Тема 4. Педагогічна система Костянтина Дмитровича Ушинського.

Практична і теоретична діяльність, світогляд. Теоретичне обґрунтування педагогіки. Принцип народності виховання. Дидактичні погляди, розробка основ початкового навчання та виховання, обґрунтування звукового аналітико-синтетичного навчання грамоти. Книги для початкового навчання «Рідне слово» і «Дитячий світ». Проблема гармонійного розвитку і виховання особистості. Ушинський про вчителя і його підготовку

Тема 5. Розвиток української педагогіки й шкільництва у другій половині ХІХ – на поч. ХХ ст.

Освіта на територіях підросійської України. Освіта на західноукраїнських землях. Боротьба українського народу за національну освіту й рідну мову. Розвиток педагогічної думки (Микола Іванович Пирогов (1810-1881), Микола Олександрович Корф (1834-1883 рр.), Христина Данилівна Алчевська (1841-1920), Юрій Адальбертович Федькович (1834-1888), Борис Дмитрович Грінченко (1863-1910), Михайло Михайлович Коцюбинський (1864-1913), Степан Васильович Васильченко (Панасенко) (1879-1932), Іван Якович Франко (1856-1916), Леся Українка (Лариса Петрівна Косач-Квітка) (1871-1913), Тимофій Григорович Лубенець (1855-1936)

Тема 6. Розвиток освіти й шкільництва в Україні у ХХ ст.

Шкільництво в Українській державі 1917-1919 рр. Освіта у перші роки становлення радянської влади в Україні (1917-1920 рр.). Розвиток українського шкільництва у період між першою і другою світовими війнами. Розвиток освіти та шкільництва на Закарпатті. Педагогічна та освітньо-культурна діяльність українських письменників-емігрантів на Закарпатті в міжвоєнний період (1919 – 1939 рр.) Августин Волошин та Олександр Маркуш як автори підручників для народних

шкіл та редактори педагогічних часописів Українська школа в роки другої світової війни і в повоєнний час.

Тема 7. Розвиток української педагогічної науки у ХХ ст.

Просвітницька діяльність і педагогічні погляди діячів української революції (М.Грушевський, І.Стещенко, С.Русова). Педагогічні погляди і діяльність П.Блонського. Педагогічна діяльність і теоретична спадщина А. Макаренка. Педагогічна спадщина Г.Ващенко. Педагогічна діяльність і теоретична спадщина В.Сухомлинського. Провідні педагогічні ідеї В.Сухомлинського в початковій освіті сьогодення.

Тема 8. Відродження національної системи виховання, школи і педагогіки в період становлення незалежної України у кінці ХХ- початку ХХІ ст.

Демократизація суспільного життя в Україні у середині 80-х років та початок відродження національної школи. Закон України “Про освіту”. Концепція середньої загальноосвітньої школи в Україні. Державна національна програма “Освіта” (“Україна ХХІ століття”). Концепція «Нова українська школа».

Тема 9. Розвиток неформальної освіти в Україні

Європейські тенденції неформальної освіти. Суть, особливості та форми неформальної освіти в Україні. Механізми інтеграції формальної та неформальної освіти в Україні.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: денна					
	у тому числі					
	Усього	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
2-й семестр						
Модуль 1. Історія зарубіжної школи і педагогіки						
Тема 1. Вступ до курсу «Історія початкової освіти». Виховання у первісному суспільстві.	4	2				2
Тема 2. Виховання, школа і зародження педагогічної думки в державах Стародавнього Світу.	4	2				2
Тема 3. Розвиток школи, виховання і педагогічних ідей у середньовічній Європі, в епоху Відродження та Реформації.	4	2				2
Тема 4. Педагогічна система Яна Амоса Коменського.	4	2				2
Освіта й педагогічна думка часів Середньовіччя та епохи Відродження	4		2			2
Тема 5. Шкільництво та педагогічна думка у Європі XVII-XVIII ст.	4	2				2
Формування особистості у джерелах педагогічної думки епохи Просвітництва. Педагогічна система Яна Амоса Коменського.	4		2			2
Розвиток шкільництва та педагогічної думки у Європі XVII-XVIII ст.	4		2			2
Тема 6. Розвиток школи і педагогіки у зарубіжних країнах у ХІХ ст. Реформаторська педагогіка зарубіжних країн у кінці ХІХ – ХХ ст.	4	2				2
Тема 7. Розвиток полікультурної освіти в історії	6		4			2

педагогіки Розвиток школи і педагогіки у зарубіжних країнах у XIX ст.-XX ст.					
Тема 8. Нова освітня парадигма «Навчання через дослідження»: зарубіжний досвід	4		2		2
Модульна контрольна робота	2		2		
Разом за модуль	48	12	14		22
Модуль 2. Історія української школи і педагогіки					
Тема 1. Виховання, школа і педагогічна думка Київської Русі.	4	2			2
Тема 2. Розвиток освіти і педагогічної думки в епоху українського Відродження (XVI – перша пол. XVIII ст.)	4	2			2
Тема 3. Розвиток української педагогіки й шкільництва у другій половині XVIII — першій половині XIX ст.	4	2			2
Особливості розвитку освіти і педагогічної думки в Україні кінця XVIII – першій пол. XIX ст.	4		2		2
Тема 4. Педагогічна система Костянтина Дмитровича Ушинського.	4	2			2
К.Ушинський – основоположник наукової педагогіки і реформи школи, розробка та обґрунтування основ початкового навчання та виховання	6		2		4
Тема 5. Розвиток української педагогіки й шкільництва у другій половині XIX – на поч. XX ст.	4	2			2
Школа і педагогіка України другої пол. XIX – поч. XX ст. Розвиток освіти на Закарпатті.	4		2		2
Тема 6. Розвиток освіти й шкільництва в Україні у XX ст.	4	2			2
Освіта та шкільництво в Україні у XX ст. Особливості розвитку шкільництва та педагогічної думки на Закарпатті.	4		2		2
Тема 7. Розвиток української педагогічної науки у XX ст.	4	2			2
Педагогіка XX століття: нове педагогічне мислення	6		2		4
Провідні педагогічні ідеї В.Сухомлинського в початковій освіті сьогодення.	6		2		4
Тема 8. Відродження національної системи виховання, школи і педагогіки в період становлення незалежної України у кінці XX- початку XXI ст.	4	2			2
Тема 9. Розвиток неформальної освіти в Україні	4	2			2
Сучасний етап розвитку системи освіти України. Механізми інтеграції формальної та неформальної освіти в Україні.	4		2		2
Модульна контрольна робота	2		2		
Разом за модуль	72	18	16		38
Разом за семестр	120	30	30		60

Структура навчальної дисципліни

	Кількість годин 120
	Форма навчання: заочна
	у тому числі

Назви змістових модулів і тем		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
2-й семестр						
Модуль 1. Історія зарубіжної школи і педагогіки						
Тема 1. Вступ до курсу «Історія початкової освіти». Виховання у первісному суспільстві.	4					4
Тема 2. Виховання, школа і зародження педагогічної думки в державах Стародавнього Світу.	6	2				4
Тема 3. Розвиток школи, виховання і педагогічних ідей у середньовічній Європі, в епоху Відродження та Реформації.	4					4
Тема 4. Педагогічна система Яна Амоса Коменського.	6	2				4
Освіта й педагогічна думка часів Середньовіччя та епохи Відродження	4					4
Тема 5. Шкільництво та педагогічна думка у Європі XVII-XVIII ст.	4					4
Формування особистості у джерелах педагогічної думки епохи Просвітництва. Педагогічна система Яна Амоса Коменського.	6		2			4
Розвиток шкільництва та педагогічної думки у Європі XVII-XVIII ст.	4					4
Тема 6. Розвиток школи і педагогіки у зарубіжних країнах у XIX ст. Реформаторська педагогіка зарубіжних країн у кінці XIX – XX ст.	6	2				4
Тема 7. Розвиток полікультурної освіти в історії педагогіки Розвиток школи і педагогіки у зарубіжних країнах у XIX ст.-XX ст.	4					4
Тема 8. Нова освітня парадигма «Навчання через дослідження»: зарубіжний досвід	4					4
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль						
	52	6	2			44
Модуль 2. Історія української школи і педагогіки						
Тема 1. Виховання, школа і педагогічна думка Київської Русі.	3					3
Тема 2. Розвиток освіти і педагогічної думки в епоху українського Відродження (XVI – перша пол. XVIII ст.)	3					3
Тема 3. Розвиток української педагогіки й шкільництва у другій половині XVIII — першій половині XIX ст.	5	2				3
Особливості розвитку освіти і педагогічної думки в Україні кінця XVIII – першій пол. XIX ст.	3					3
Тема 4. Педагогічна система Костянтина Дмитровича Ушинського.	3					3
К.Ушинський – основоположник наукової педагогіки і реформи школи, розробка та обґрунтування основ початкового навчання та виховання	4					4
Тема 5. Розвиток української педагогіки й шкільництва у другій половині XIX – на поч. XX ст.	3					3
Школа і педагогіка України другої пол. XIX – поч. XX ст. Розвиток освіти на Закарпатті.	4					4

Тема 6. Розвиток освіти й шкільництва в Україні у ХХ ст.	4				4
Освіта та шкільництво в Україні у ХХ ст. Особливості розвитку шкільництва та педагогічної думки на Закарпатті.	4				4
Тема 7. Розвиток української педагогічної науки у ХХ ст.	6	2			4
Педагогіка ХХ століття: нове педагогічне мислення	6		2		4
Провідні педагогічні ідеї В.Сухомлинського в початковій освіті сьогодення.	4				4
Тема 8. Відродження національної системи виховання, школи і педагогіки в період становлення незалежної України у кінці ХХ- початку ХХІ ст.	4				4
Тема 9. Розвиток неформальної освіти в Україні	4				4
Сучасний етап розвитку системи освіти України. Механізми інтеграції формальної та неформальної освіти в Україні.	6		2		4
Модульна контрольна робота	2		2		
Разом за модуль	68	4	6		58
Разом за семестр	120	10	8		102

6.3. Темі практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Модуль 1. Освіта й педагогічна думка в Європі часів Середньовіччя та епохи Відродження. Вплив Реформації на освіту.	2	
2	Формування особистості у джерелах педагогічної думки епохи Просвітництва. Педагогічна система Яна Амоса Коменського.	2	2
3	Розвиток шкільництва та педагогічної думки у Європі ХVІІ-ХVІІІст.	2	
4	Розвиток полікультурної освіти в історії педагогіки Розвиток школи і педагогіки у зарубіжних країнах у ХІХ ст.-ХХ ст.	4	
5	Нова освітня парадигма «Навчання через дослідження»: зарубіжний досвід	2	
6	Модульна контрольна робота	2	
7	Модуль 2. Особливості розвитку освіти і педагогічної думки в Україні кінця ХVІІІ – першій пол. ХІХ ст.	2	
8	К.Ушинський – основоположник наукової педагогіки і реформи школи, розробка та обґрунтування основ початкового навчання та виховання	2	
9	Школа і педагогіка України другої пол. ХІХ – поч. ХХ ст. Розвиток освіти на Закарпатті.	2	
10	Освіта та шкільництво в Україні у ХХ ст. Особливості розвитку шкільництва та педагогічної думки на Закарпатті.	2	
11	Педагогіка ХХ століття: нове педагогічне мислення.	2	2
12	Провідні педагогічні ідеї В.Сухомлинського в початковій освіті сьогодення.	2	
13	Сучасний етап розвитку системи освіти України. Механізми інтеграції формальної та неформальної освіти в Україні.	2	2
14	Модульна контрольна робота	2	2

Разом	30	8
--------------	-----------	----------

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Обґрунтуйте, які дані свідчать про зниження рівня освіченості й письменності в Україні на початку ХІХ ст.	4	7
2	Схарактеризуйте освітню програму Кирило-Мефодіївського товариства. Визначте основні позиції педагогічних поглядів Т.Шевченка, М.Костомарова, П.Куліша.	4	7
3	Порівняйте стан шкільництва ХІХ ст. на Правобережжі, Лівобережжі та Західній Україні. Розкрийте основні особливості розвитку освіти та шкільництва на Закарпатті.	4	7
4	Розкрийте основні положення педагогіки Г.Сковороди.	4	7
5	Розкрийте основні положення педагогіки К.Ушинського. Покажіть різноплановість, багатоаспектність педагогічних поглядів К.Д.Ушинського. Окресліть коло проблем, які найбільш повно розкриті в педагогічній концепції вченого.	4	7
6	Розкрийте основні положення педагогіки Г.Ващенка.	4	7
7	Розкрийте основні положення педагогіки .Б. Грінченка. Який внесок зробив Б.Д. Грінченко в розвиток українського підручничознавства? У чому полягає зміст авторської програми Б.Д.Грінченка з підготовки вчителя? Визначте головні принципи педагогічної системи Б.Д.Грінченка.	4	7
8	Розкрийте основні положення педагогіки С.Черкасенка.	4	7
9	Ознайомтеся із основними положеннями педагогічної концепції О.Духновича. Доведіть, що О.В. Духнович був засновником української педагогічної думки на засадах народності.	4	7
10	Ознайомтеся із основними положеннями педагогічної концепції А.Волошина, розкрийте його погляди про роль шкільництва у формуванні національної свідомості учнів (20-30-і рр. ХХ ст.)	4	8
11	Ознайомтеся із основними положеннями педагогічної концепції О.Маркуша	4	7
12	Ознайомтеся із основними положеннями педагогічної концепції С.Русової. Які ідеї педагога є найбільш актуальними на сучасному етапі розбудови національної школи?	4	7
13	Ознайомтеся із основними положеннями педагогічної концепції А.Макаренка. Узагальніть вивчення педагогічної діяльності й наукового доробку А.С.Макаренка, покажіть різноплановість, багатоаспектність його педагогічної діяльності. Окресліть коло проблем, які найбільш повно розкриті у педагогічній концепції вченого	4	7
14	Відобразіть рецепцію педагогічних ідей за темами: «Створення К.Д.Ушинським аналітико-синтетичного методу навчання грамоти шляхом інтеграції письма та читання» , «Уроки мислення на природі» В.Сухомлинського як інтеграція різних видів пізнавальної діяльності молодших школярів»	4	7
15	Ознайомтеся із основними положеннями педагогічної концепції В.Сухомлинського. На основі аналізу праць видатного педагога обґрунтуйте, чому педагогічна спадщина В.Сухомлинського не втратила актуальності в незалежній Українській державі?	4	4
	Разом	60	102

6.5. Індивідуальні завдання

1. Проаналізуйте працю Я.А.Коменського «Велика дидактика», дайте відповіді на запитання і виконайте завдання:

1.1. Які три вимоги ставить автор до освіти й виховання людини?

1.2. Із чим порівнює педагог розум людини? Чи погоджуєтесь ви з думкою автора, який, посилаючись на Аристотеля, вважає, що розум людини подібний до «чистої дошки»: «...Подібно до того, що, як на чистій дошці тямущий у своїй справі письменник міг би написати, а живописець – намалювати що завгодно, так у людському розумі однаково легко накреслити все тому, хто добре знає мистецтво навчання». (див.: Коменский Я.А. Велика дидактика / Я.А.Коменський // Історія зарубіжної педагогіки [Текст]: хрестоматія / укл. і автори вступних статей Є.І.Коваленко, Н.І.Белкіна ; заг. ред. Є.І.Коваленко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – С.102).

1.3. Хто потребує освіти й виховання?

1.4. Яке ставлення автора до жіночої освіти?

1.5. Чому потрібно вчити дітей у школах?

1.6. Яка школа повинна насправді відповідати своєму призначенню?

1.7. Як трактує автор принцип природовідповідності навчання та виховання?

1.8. Із якими професіями порівнює автор працю вчителя?

1.9. Які асоціації проводить Я.А.Коменський із розвитком тварин і рослин у природі, з одного боку, й вихованням та освітою дітей, з іншого?

2. Визначте значення педагогічної спадщини Я.Коменського для подальшого розвитку педагогічної теорії і практики, зокрема і – сьогодення. Доведіть, що в педагогічній спадщині Я.Коменського висвітлено ідею національного виховання, яка співзвучна із реаліями розвитку освіти і школи в сучасній Україні.

3. Уважно прочитайте працю Й.Г.Песталоцці «Лебедина пісня», з'ясуйте відповіді на запитання:

3.1. У чому полягає суть теорії елементарної освіти?

3.2. Як автор трактує природу людини? Проаналізуйте думку про те, що справжньою «суттю людської природи є вся сукупність здібностей і сил, якими людина відрізняється від усіх земних тварин, що не належать до числа людей» (див.: Песталоцці Й.Г. Лебедина пісня [Текст] / Й.Г.Песталоцці // Коваленко Є.І., Белкіна Н.І. Історія зарубіжної педагогіки : хрестоматія / укл. і автори вступних статей Є.І.Коваленко, Н.І.Белкіна ; заг. ред. Є.І.Коваленко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – С. 302).

3.3. Як пов'язує автор гармонійність і природність в освіті?

3.4. Чи є односторонність у формуванні людини, на думку автора, природною? Як вона шкодить становленню особистості? Чи погоджуєтесь ви з думкою педагога: «Односторонність же їх розвитку ... призводить до руйнування, до розкладу і, нарешті, до загибелі тієї сукупності сил людської природи, з якої тільки й може істинним і природним способом виникнути це прагнення» (див.: Песталоцці Й.Г. Лебедина пісня [Текст] / Й.Г.Песталоцці // Коваленко Є.І., Белкіна Н.І. Історія зарубіжної педагогіки : хрестоматія / укл. і автори вступних статей Є.І.Коваленко, Н.І.Белкіна ; заг. ред. Є.І.Коваленко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – С.303).

3.5. Які, на думку автора, засоби розвитку природних сил людини: інтелектуальних, моральних, фізичних?

3.6. Якого значення педагог надає в розвитку дитини мові?

3.7. Які засоби розвитку мислення дитини?

3.8. У чому полягає значення зовнішніх і внутрішніх, фізичних і духовних основ у діяльності дитини?

3.9. У чому полягає суть теорії елементарної моральної, розумової освіти?

3.10. Чим відрізняється освіта й виховання людей різних станів? Чи погоджуєтесь ви з думкою автора про те, що «розвиток розумових та художніх сил, достатній для селянина, недостатній для міського промисловця, а достатній для міського промисловця та ремісника – недостатній для вищих ділових кіл і науково-освічених станів і індивідів»? (Див.: Песталоцці Й.Г. Лебедина пісня [Текст] / Й.Г.Песталоцці // Історія зарубіжної педагогіки : хрестоматія / укл. і автори вступних статей Є.І.Коваленко, Н.І.Белкіна ; заг. ред. Є.І.Коваленко. – К. : Центр навчальної літератури,

2006. – С.316). Чи не заперечує педагог ідею гармонійного розвитку й пропагує нерівність між різними станами?

4. На основі аналізу праць Й.Г.Песталоцці «Лінгард і Гертруда», Й.Ф.Гербарта «Загальна педагогіка, виведена з мети виховання» з'ясуйте погляди педагогів на сутність і мету виховання.

5. Вивчіть, опишіть і презентуйте досвід роботи сучасних педагогів з упровадження ідеалів козацької педагогіки в національному вихованні дітей і молоді.

6. На основі аналізу статей у фахових журналах зробіть висновки щодо актуальності педагогічних ідей видатних українських учених, письменників, громадських діячів кінця XVIII – середини XIX ст. у період становлення сучасної національної педагогіки.

7. З'ясуйте, який внесок К.Д.Ушинського в становлення методики української мови.

8. Проаналізуйте підручники К.Д. Ушинського «Рідне слово», «Дитячий світ».

8.1. Загальна характеристика навчальних книг, їх значення для розвитку освіти.

8.2. Складіть рекомендації для вчителів початкових класів про можливість використання змісту підручників К.Д.Ушинського у навчально-виховному процесі сучасної школи.

8.3. Підберіть матеріали (оповідання, казки, тексти тощо), які можна використати в педагогічному процесі сучасної початкової школи.

9. На основі аналізу художніх творів І.Я. Франка, Лесі Українки, М.М. Коцюбинського, Б.Д.Грінченка складіть портрет учителя їхньої епохи.

10. Проаналізуйте фахові журнали й зробіть огляд статей, присвячених педагогічним ідеям просвітителів кінця XIX – початку XX ст. Визначте актуальність їхніх поглядів на сучасному етапі становлення української педагогічної думки.

11. Дослідіть літературну спадщину І.Я. Франка, визначте художні твори автора, в яких він розкриває погляди на роль і становище вчителя, характеризує стан освіти в тодішній Україні.

12. На основі аналізу праці Г.Г. Ващенка «Виховний ідеал» дайте відповіді на запитання:

12.1. Історія написання твору, його загальна характеристика.

12.2. Аналіз головних розділів праці.

12.3. Які види виховного ідеалу проаналізував автор у своїй праці? Дайте їм характеристику,

12.4. Які хибні риси «большевицького» виховного ідеалу виокремлює автор?

12.5. Прокоментуйте суть українського виховного ідеалу, сформульованого Г.Г.Ващенком? Чи є його трактування актуальним на сучасному етапі розбудови національної школи? Чи погоджуєтеся ви з ідеалістично-релігійними поглядами автора: «...Основне завдання у вихованні української молоді є виховання волі й характеру під високим гаслом: "Служба Богові й Батьківщині" (див.: Ващенко Г. Виховний ідеал [Текст] : підручник для педагогів, виховників, молоді і батьків / Г.Ващенко. – Т.1. – Полтава : Полтавський вісник, 1994. – С. 173).

12.6. Які основні напрями і завдання покладено автором в основу гармонійного виховання молоді в українській незалежній державі?

12.7. Як трактує автор поняття «гармонійний розвиток»? Чи погоджуєтеся ви з думкою автора: «Гармонійність треба розуміти не як розвиток всіх властивостей людини до одного рівня, а як певну цілісність, при якій кожна здібність посідає в особі те чи інше місце в зв'язку з роллю її в нашому житті й діяльності. Людину можна визнати за гармонійно розвинену лише при тій умові, коли якась властивість її посідає центральне місце в її психічному житті і відіграє роль стрижня, навколо якого органічно об'єднуються особисті властивості людини. Такою властивістю українця в сучасних умовах життя українського народу є безмежна відданість Богові й Батьківщині» (див.: Ващенко Г. Виховний ідеал [Текст] : підручник для педагогів, виховників, молоді і батьків / Г.Ващенко. – Т.1. – Полтава : Полтавський вісник, 1994. – С.183).

12.8. Складіть словесний опис ідеалу українця, взявши за основу риси характеру, виділені в книзі Г.Г.Ващенка «Виховний ідеал».

13. З'ясуйте, наскільки активно на сучасному етапі вивчається й аналізується теоретична спадщина та педагогічний досвід А.С.Макаренка, в яких напрямках проводяться дисертаційні дослідження професійної діяльності педагога? Чи проводяться в Україні науково-практичні конференції з висвітлення й популяризації новаторської системи А.С.Макаренка?

14. На основі аналізу праці А.С. Макаренка «Педагогічна поема» дайте відповіді на запитання, виконайте завдання:

14.1. Історія написання праці, її загальна характеристика.

- 14.2. Структура книги, її частини і розділи, їх характеристика.
- 14.3. Визначте коло проблем виховання, які розкриває у своїй книзі А.С. Макаренко.
- 14.4. Доберіть приклади використання А.С. Макаренком методів виховання в його практичній діяльності.
- 14.5. Знайдіть приклади спеціального створення А.С. Макаренком виховних ситуацій.
- 14.6. На основі аналізу праці створіть декілька психологічних портретів вихованців колонії імені Горького.
- 14.7. Підберіть із «Педагогічної поеми» цитати-поради щодо організації формування учнівського колективу.
- 14.8. Проаналізувавши «Педагогічну поему», наведіть приклади традицій, які використовував А.С.Макаренко у вихованні колективу.
15. Проаналізуйте й складіть список найбільш відомих підручників із педагогіки, історії педагогіки та психології радянських часів. Дайте їм загальну характеристику й оцінку.
16. Складіть анотації на монографії відомих українських педагогів І.О. Синиці «Педагогічний такт і майстерність учителя», М.Г. Стельмаховича «Народна педагогіка» тощо.
17. Порівняйте педагогічні погляди А.С.Макаренка і В.О.Сухомлинського на виховання особистості в колективі, методи виховання, зміст і завдання сімейного виховання тощо. Знайдіть спільні й відмінні позиції.
18. На основі аналізу фахових журналів, роботи вчителів вашого регіону вивчіть і систематизуйте досвід упровадження ідей В.О. Сухомлинського в навчально-виховний процес сучасної школи.
19. На основі аналізу нових підручників для початкової школи з'ясуйте, як у сучасній школі вивчається літературно-педагогічна творчість В.Сухомлинського.
20. На основі педагогічних поглядів і практичного досвіду В.О.Сухомлинського розробіть рекомендації для вчителів щодо створення ситуації успіху в навчанні й вихованні учнів.
21. Обґрунтуйте доцільність творчого використання педагогічних ідей Василя Сухомлинського в сучасному освітньому просторі та розгляньте значущість використання педагогічного досвіду педагога-новатора для реалізації ключових компонентів формули Нової української школи.
22. Дослідіть сучасні перспективи розвитку музейної педагогіки в Україні

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Ващенко Г. Виховний ідеал. Полтава: Полтавський вісник, 1994. 191с.
2. Волошин Августин. Педагогічні твори Ужгород: Закарпаття, 2007. 574с.
3. Васюк О. В. Історія педагогіки та освіти в Україні: підручн. Київ ЦП «Компринт», 2019. 519 с.
4. Історія зарубіжної педагогіки: конспект лекцій / Упорядники: Л.В. Маляр, М.І. Кухта. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2020. 64 с.
5. Історія педагогіки: навчальний посібник для студентів ЗВО / Л.В. Задорожна Княгницька. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 364 с
6. Коваленко Є.І., Белкіна Н.І. Історія зарубіжної педагогіки. Хрестоматія: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 664с.
7. Козубовска І.В, М.М.Повідайчик, І.Є.Попович Нова освітня парадигма «навчання через дослідження»: зарубіжний досвід. Ужгород, 2021.
8. Левківський М.В. Історія педагогіки. Підручник. / М.В. Левківський К.: «Центр навчальної літератури», 2019. 380 с
9. Сухомлинський В.О. Вибрані твори. В 5-ти т. Т.1 (Зміст.: Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості. Духовний світ школяра. Методика виховання колективу). К.: Рад. школа, 1976. 654 с.
10. Сухомлинський В.О. Вибрані твори. В 5-ти т Т.2 (Зміст: Формування комуністичних переконань молодого покоління. Як виховати справжню людину. Сто порад учителям). К.: Рад. школа, 1976. 670 с.

11. Сухомлинський В.О. Вибрані твори. В 5-ти т. Т.3 (Зміст:Серце віддаю дітям. Народження громадянина. Листи до сина. Виховувати громадянина). К.: Рад. школа, 1977. 670с.
12. Сухомлинський В.О. Вибрані твори. В 5-ти т. Т. 4 (Зміст: Павлицька середня школа. Розмова з молодим директором школи). К.: Рад. школа, 1977. 638 с.
13. Сбруєва А.А.Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах: навчальний посібник. / А.А. Сбруєва, М.Ю. Рисіна. - Суми : СНУ, 2014. С. 398.
14. Педагогіка: Хрестоматія / Уклад.: А.І.Кузьмінський, В.Л. Омеляненко.- К.: Знання-Прес, 2003. 700с.
15. Ушинський К. Людина як предмет виховання. Спроба антропологічної антропології Вибр. пед. твори: У 2 т. К., 1982. Т.1.
16. Хрестоматія з української педагогіки: навчально-методичний посібник / Упоряд. О.С. Березюк, О.М. Власенко; За ред. О.С. Березюк, О.М. Власенко. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. 338 с.
17. Тимчик М.П., Староста В.І. Проблематика морально-релігійного і патріотичного виховання у творчій спадщині Олександра Духновича: методичні матеріали. Ужгород: ТОВ поліграф центр «Ліра», 2019. 60 с. Бібліогр.: с. 52-59.

Допоміжна література

1. Артемова Л.В. Історія педагогіки України: Підручник. К. : Либідь, 2006. 424 с.
2. Білюк О.В. Історія та теорія педагогіки : навчально-методичний посібник / О.В. Білюк, Н.Б. Путіловська. – Миколаїв : Іліон, 2012. 436 с. 197-287 с.
3. Гомоннай В.В. Антологія педагогічної думки Закарпаття (XIX–XX ст.). Ужгород: Вид.-во «Закарпаття», 1992. 291 с.
4. Історія української педагогіки і освіти : навч. посіб.-хрестоматія. Укладачі О. В. Васюк, І. В. Сопівник. Київ : НАКККіМ, 2011. 600 с.
5. Кравець В. Історія класичної та зарубіжної педагогіки та шкільництва. Тернопіль : Світло, 2015. 409 с.
6. Любар О.О., Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Т. Історія української школи і педагогіки: навч. посібник К.: Т-во «Знання», 2003. 450 с.
7. Медвідь Л. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні: Навч. посібник. К.: Вікар, 2003. 335 с.
8. Макаренко А.С. Методика виховної роботи. К.: Рад. шк., 1990. 366 с.
9. Морочко В. Репресовані педагоги України: жертви політичного терору (1929-1941) / В. Марочко, Г. Хілліг. К.: Науковий світ, 2003. 302с.
10. Маляр Л.В., Кухта М.І. Розвиток шкільництва та мовно-літературної освіти на Закарпатті в другій половині XIX – першій половині XX ст.: Навчально-методичні матеріали для студентів та аспірантів закладів вищої освіти педагогічних спеціальностей. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2021. 55 с.
11. Мосіяшенко В.А. Українська етнопедагогіка: Навч. посіб. - Суми: ВТД «Університетська книга», 2021. 175с.
12. Народна педагогіка: світовий досвід/ Уклад.: А.І.Кузьмінський, В.Л. Омеляненко. К.: Знання-Прес, 2003. –134 с.
13. Сисоєва С., Соколова І. Нариси з історії розвитку педагогічної думки: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2003. 308 с.
14. Стельмахович М.Г. Теорія і практика українського національного виховання. Ів.–Франківськ, 1996.
15. Ступарик Б. Національна школа: витоки, становлення: Навч.-метод. пос. К.: ІЗМН, 1998. 336 с.
16. Сбруєва А. А., Рисіна М. Ю., Осьмук Н. Г., Чистякова І. А. Практикум з історії педагогіки: навч.-метод. посіб. Вид 4-те, доповнене й перероблене. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 165 с..

17. Федорук М. В. Структурно-функціональна модель формування соціальної компетентності старшокласників засобами неформальної освіти. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Педагогіка. Соціальна робота. 2019. №2 (45). С. 217–222
18. Чепіль М.М. Педагогічні технології: навч. посіб. / М.М.Чепіль, Н.З.Дудник. К.: Академвидав, 2012. 224с. (Серія «Альма-матер»).

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. www.library.edu-ua.net/ Державна наук.-пед. бібліотека ім. В.О. Сухомлинського.
2. www.nbuv.gov.ua Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського.
3. www.ukped.com педагогічна література.
4. <http://enc-dic.com/pedagogics> педагогічна енциклопедія.
5. <http://ru.wikipedia.org/wiki> Вікіпедія.
6. http://www.foxdesign.ru/aphorism/author/author_m.html (www.aforism.su) афоризми, народна педагогіка.
7. <http://konserg.ucoz.ua/index/0-54> цитати, висловлювання про вчителів, роль освіти тощо.
8. www.best-pedagog.ru історія педагогіки.
9. Про вищу освіту : Закон України 1556-VII від 01.07.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
10. Про освіту : Закон України 2145-VIII від 25.09.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
11. Про повну загальну середню освіту : Закон України 463-IX від 16.01.2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
12. Україна. Президент. Національна доктрина розвитку освіти: указ президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>.
13. Україна. Президент. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: указ президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013. URL: <http://www.president.gov.ua/ru/documents/15828.html>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20 24 / 20 25 н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № 15 від « 27 » 06 20 24 р. Завідувач кафедри Драйч Миколай О.С.
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)